

Anonymizovaná verze

Překlad

C-30/20 - 1

Věc C-30/20

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

22. ledna 2020

Předkládající soud:

Juzgado de lo Mercantil n.º 2 de Madrid (Španělsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

23. prosince 2019

Žalobkyně:

RH

Žalované:

AB Volvo

Volvo Group Trucks Central Europe GmbH

Volvo Lastvagnar AB

Volvo Group España, S. A.

JUZGADO DE LO MERCANTIL N.º 02 DE MADRID (obchodní soud č. 2 v Madridu)

[omissis] [identifikace řízení a účastníků řízení]

USNESENÍ

[omissis] Madrid

[omissis] 23. prosince 2019.

SKUTKOVÝ STAV

ZAPRVÉ. Soudní řízení, ve kterém vyvstala tato předběžná otázka, je běžné občanské soudní řízení, které bylo zahájeno návrhem na náhradu škody vzniklé žalobkyni, RH. Tato škoda byla způsobena určitými již sankcionovanými protisoutěžními praktikami, které podle žaloby vycházejí ze závažného koluzivního jednání žalovaných společností, které všechny patří ke skupině VOLVO.

Jedná se o následnou žalobu (*follow-up action*), založenou na rozhodnutí Komise Evropské unie ze dne 19. července 2016 (věc AT, 39824, zveřejněné v Úř. věst. EU ze dne 6. dubna 2017), [omissis]. Toto rozhodnutí ukládá sankce hlavním výrobcům nákladních vozidel na trhu Evropské unie v souvislosti s kartelovou dohodou, která platila od ledna 1997 do ledna 2011 a v rámci níž, jak uvádí Evropská komise, sankcionované podniky soustavně porušovaly článek [101] Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU). Protiprávní jednání spočívalo podle žalobkyně v koluzivních ujednáních týkajících se stanovování cen a jejich zvyšování, jakož i načasování a přenesení nákladů na zavedení emisních technologií u středně těžkých a těžkých nákladních vozidel požadovaných podle norem EURO 3 až 6.

Meze společnostmi, které se podílely na kartelové dohodě, byly žalované společnosti: AB VOLVO, VOLVO LASTVAGNAR AB a VOLVO GROUP TRUCKS CENTRAL EUROPE GMBH. Kromě toho je žalována rovněž španělská dceřiná společnost skupiny, VOLVO GROUP ESPAÑA, S. A..

Žalobkyně uvádí sídlo všech čtyř žalovaných, z nichž tři (první tři, mateřské společnosti španělské dceřiné společnosti) mají sídlo v jiných státech Evropské unie:

AB Volvo, [omissis] Göteborg, Švédsko.

Volvo Lastvagner AB, [omissis] Göteborg, Švédsko.

Volvo Group Trucks Central Europe GmbH, [omissis] Ismaning, Německo.

Žalovaná španělská společnost má sídlo v Madridu, [omissis].

ZADRUHÉ. Všechny žalované se zúčastnily řízení a na základě [omissis] španělského Ley Enjuiciamiento Civil (občanský soudní řád, dále jen „LEC“) vznesly námitku nedostatku mezinárodní příslušnosti (španělská dceřiná společnost vznesla kromě toho proti jednomu z nároků žalobkyně námitku nedostatku věcné příslušnosti).

Podle názoru skupiny VOLVO není tento španělský soud mezinárodně příslušný k projednání žaloby, přičemž za tím účelem odkazuje na čl. 7 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Podle tohoto ustanovení (bývalý čl. 5 odst. 3 nařízení 44/2001), „Osoba, která má bydliště v některém členském státě, může být v jiném členském státě žalována: (...) ve

věcech týkajících se deliktů nebo kvazideliktů odpovědnosti u soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události“.

Podle skupiny VOLVO je tento výraz „míst[o], kde došlo nebo může dojít ke škodné události“, pojmem Společenství, jehož smysl vymezil Soudní dvůr Evropské unie (dále jen „SDEU“), a žalované tvrdí, že podle judikatury SDEU označuje místo příčinné události (v tomto případě místo vytvoření kartelu v odvětví nákladních vozidel), které v žádném případě nelze ztotožňovat s místem sídla žalobkyně: skupina VOLVO tvrdí, že je jasné, že kartel byl vytvořen mimo Španělsko, v jiných státech Evropské unie, což znamená, že španělský soud je nepřislušný. [omissis]

ZATŘETÍ. [omissis] vyvstává významná pochybnost o tom, jak má být uvedený čl. 7 odst. 2 nařízení (EU) č. 1215/2012 vyložen správně v souladu s unijním právem.

Při rozhodování o otázce řešené v tomto řízení je třeba vzít v úvahu následující skutečnosti:

1. Judikatura SDEU týkající se tohoto ustanovení je již ustálená a vyplývá z ní, že *„je-li od žalovaných usazených v různých členských státech v soudním řízení požadována náhrada škody v důsledku jediného a trvajícího protiprávního jednání, na kterém se podíleli v několika členských státech v různých obdobích a na různých místech, přičemž toto porušení článku 101 SFEU a článku 53 Dohody o EHP bylo zjištěno Komisí, ke škodné události došlo ve vztahu ke každé údajné oběti posuzované samostatně a každá z nich si může na základě uvedeného čl. 5 bodu 3 zvolit, že podá žalobu buď u soudu místa, kde byla dotyčná kartelová dohoda definitivně uzavřena, nebo případně místa, kde byla uzavřena zvláštní dohoda, kterou lze označit za příčinnou událost vedoucí ke vzniku tvrzené škody, nebo u soudu místa jejího vlastního sídla“.*

To jsou slova SDEU v [omissis] rozsudku ze dne 21. května 2015 (C-352/13, věc CDC Hydrogen Peroxide, [bod 56]). To znamená, že i když je zjevné, že k příčinné události došlo v případě kartelové dohody v odvětví nákladních vozidel mimo Španělsko, čl. 7 odst. 2 nařízení Společenství a judikatura SDEU ukazují, že škoda vznikla ve Španělsku, a je tedy možné žalovat VOLVO na španělském území, což je místo, kde se nachází sídlo poškozené osoby. SDEU v rozsudku CDC Hydrogen v souvislosti s tímto čl. 7 odst. 2 uvádí:

„[bod] 52 Z judikatury Soudního dvora vyplývá, že místem vzniku škody je místo, kde se tvrzená škoda konkrétně projeví (viz rozsudek Zuid-Chemie, C-189/08, EU:C:2009:475, bod 27). Pokud jde o škodu spočívající v dodatečných nákladech zaplacených z důvodu umělého navýšení takové ceny, jako je cena peroxidu vodíku, která byla předmětem kartelové dohody dotčené v původním řízení, toto místo lze určit pouze pro každou údajnou oběť posuzovanou samostatně a v zásadě se bude nacházet v místě jejího sídla.

[bod] 53 *Uvedené místo poskytuje veškeré záruky pro užitečnou organizaci případného řízení, neboť přezkum návrhu na náhradu škody, která byla danému podniku údajně způsobena protiprávní kartelovou dohodou, jejíž existenci již Komise závazně konstatovala, závisí především na skutečnostech, které jsou vlastní situací tohoto podniku. Za těchto okolností má soud místa, kde má tento podnik sídlo, zjevně nejlepší předpoklady pro rozhodnutí o takovém návrhu“.*

Soudní dvůr později, již v souvislosti konkrétně s kartelem v odvětví nákladních vozidel, který Komise sankcionovala ve výše uvedeném rozhodnutí z července 2016, z něž vychází žaloba v tomto řízení, v totožném případě týkajícím se žaloby podané v Maďarsku proti společnosti DAF, v rozsudku ze dne 29. července 2019 (C-451/18, *Tibor-trans v. DAF Trucks NV*) konstatoval (v bodě 33), že „[j]estliže se [...] trh narušený protisoutěžním jednáním nachází v členském státě, na jehož území údajně nastala tvrzená škoda, je třeba mít za to, že se místo, kde se škoda projevila, pro účely použití čl. 7 bodu 2 nařízení č. 1215/2012 nachází v tomto členském státě (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. července 2018, *flyLAL-Lithuanian Airlines*, C- 27/17, *EU:C:2018:533*, bod 40)“.

2. Při uplatnění výše uvedeného však vyvstává nejprve problém určení, zda se tato judikatura týká mezinárodní příslušnosti soudů členského státu, ve kterém vznikla škoda, nebo zda nadto přímo stanoví vnitrostátní místní příslušnost v rámci tohoto členského státu Unie. To znamená, že je třeba určit, zda je čl. 7 odst. 2 nařízení 1215/2012 čistě normou mezinárodní příslušnosti, nebo zda se jedná o dvojí nebo smíšenou normu, která slouží rovněž k určení vnitrostátní místní příslušnosti.

Tuto otázku nelze vyřešit na základě dosavadní vnitrostátní judikatury a unijní judikatury.

3. Pokud jde o vnitrostátní judikaturu, španělský Tribunal Supremo (Nejvyšší soud, Španělsko) (usnesení prvního senátu ze dne 26. února 2016, následně zopakované při řadě příležitostí, naposledy například dne 8. a 15. října 2019) potvrdil, že čl. 7 odst. 2 nařízení Společenství umožňuje považovat za příslušný španělský soud, ale odmítl názor, že toto ustanovení kromě toho působí jako přímé pravidlo pro určení vnitrostátní místní příslušnosti, aniž zkoumal, co v tomto ohledu konstatoval SDEU, takže tento soud prvního stupně nemá takovou analýzu k dispozici.

4. Z unijní judikatury vyplývá, že SDEU stanovil zásady v oblasti smluvní odpovědnosti a vyvstává otázka, zda má být článek 7 vykládán stejně, jedná-li se o mimosmluvní odpovědnost. SDEU se v rozsudku ze dne 3. května 2007, věc C-386/05, *Color Drack GmbH v. Lexx International Vertriebs GmbH*, zabýval případem, kdy platila smlouva o prodeji zboží mezi Rakouskem a Německem, přičemž SDEU byl dotázán, zda čl. 5 bod 1 písm. b) bývalého nařízení (ES) č. 44/2001, stávající čl. 7 odst. 1 písm. b) nařízení 1215/2012, musí být vykládán v tom smyslu, že prodejce zboží, který má sídlo na území jednoho členského státu, může být žalován kupujícím, při podání žaloby pro neplnění smlouvy, která

umožňovala dílčí dodání na různá místa v rámci státu plnění, před soudem jednoho z těchto míst podle rozhodnutí kupujícího. Odpověď SDEU byla kladná a v tomto smyslu uvedl následující:

„Co se týče čl. 5 bodu 1 písm. b) první odrážky nařízení č. 14/2001, který stanoví jak mezinárodní, tak místní příslušnost, toto ustanovení směřuje ke sjednocení pravidel o soudní příslušnosti, a tedy k přímému stanovení příslušného soudu, aniž by odkazoval na vnitrostátní pravidla členských států“. [bod 30]

Stejně pravidlo uplatnil SDEU v pozdějším rozsudku ze dne 9. července 2009 (C-204/08, Peter Rehder v. Air Baltic Corporation), rovněž v případě smluvního nároku, v daném případě poskytování služeb (osobní letecké dopravy).

5. I když lze *a priori* mít za to, že logika výkladu je stejná, neexistuje stejné rozhodnutí SDEU týkající se čl. 7 odst. 2 téhož nařízení 1215/2012, který, jak bylo uvedeno, se týká odlišné odpovědnosti - mimosmluvní. Není tedy možné uplatnit doktrínu „*acte clair*“ ani „*acte clarifié*“ (kterou SDEU stanovil rovněž v rozsudku ze dne 6. října 1982, věc 283/1981, Cilfit).

6. Nutnost vyřešit tuto pochybnost je zjevná: pokud je čl. 7 odst. 2 nařízení Společenství čistě mezinárodním pravidlem, které v projednávané věci určuje příslušnost španělských soudů, ale nepůsobí na vnitrostátní úrovni i při stanovení místní příslušnosti, je třeba použít výše uvedenou vnitrostátní judikaturu, podle níž, při neexistenci zvláštního pravidla pro určení místní příslušnosti ve věcech soukromoprávních nároků v oblasti hospodářské soutěže, je příslušností, která je nejbližší úpravě těchto nároků, příslušnost ve věcech nekalé soutěže, stanovená v čl. 52 odst. 1 bodě 12 LEC, a je tedy třeba obrátit se na soud místa pořízení vozidla nebo podpisu leasingové smlouvy, neboť tam vzniká škoda. Kdyby naopak měl být čl. 7 odst. 2 nařízení Společenství považován za smíšenou normu, mezinárodní a nadto určující vnitrostátní místní příslušnost, judikatura SDEU by ukazovala na příslušnost soudu podle sídla poškozeného.

7. V projednávaném případě došlo k pořízení pěti vozidel (jednoho z nich na leasing), na nichž je založena žaloba, ve všech případech v Córdobě [Španělsko]. Přestože sídlo žalobkyně se nachází rovněž v Córdobě [Španělsko], žalovaná se účastnila řízení a nikdy nezpochybnila místní příslušnost tohoto soudu, takže je třeba mít za to, že konkludentně souhlasila s příslušností soudu v Madridu (článek 56 LEC).

S ohledem na všechny tyto skutečnosti považuje tento soud, příslušný k vyřešení sporné otázky, za vhodné položit Soudnímu dvoru Evropské unie předběžnou otázku [omissis].

ZAČTVRTÉ. V rámci projednávání této předběžné otázky [omissis] předložili účastníci řízení [omissis] svá vyjádření k opodstatněnosti předběžné otázky, [omissis].

ZAPÁTÉ. Dne 4. prosince 2019 podala žalobkyně písemné vyjádření a uvedla své argumenty [omissis].

PŘÁVNÍ ZÁKLAD

ZAPRVÉ. K předběžné otázce

Článek 267 Smlouvy o fungování Evropské Unie (bývalé články 234 ES a 177 ES) stanoví:

„Soudní dvůr Evropské unie má pravomoc rozhodovat o předběžných otázkách týkajících se:

- a) výkladu Smluv,*
- b) platnosti a výkladu aktů přijatých orgány, institucemi nebo jinými subjekty Unie.*

Vyvstane-li taková otázka před soudem členského státu, může tento soud, považuje-li rozhodnutí o této otázce za nezbytné k vynesení svého rozsudku, požádat Soudní dvůr Evropské unie o rozhodnutí o této otázce.

Vyvstane-li taková otázka při jednání před soudem členského státu, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, je tento soud povinen obrátit se na Soudní dvůr Evropské unie. [...]“.

K tomu, aby bylo možné předložit SDEU předběžnou otázku, je nezbytné [omissis], aby právo Společenství bylo pro konkrétní věc, o které má příslušný vnitrostátní soud rozhodnout, relevantní a bylo na ni použitelné. Ustálená judikatura SDEU opakovaně vymezuje dvě základní pravidla, na kterých je založeno právní společenství, kterým je Evropská unie, a to zásadu přímého uplatňování práva Společenství v členských státech a zásadu jeho přednosti před vnitrostátním právem (rozsudky SDEU ve věcech 26/62, Van Genden Loos; 6/64, Costa v. ENEL, a 106/77, Simmenthal).

Kromě toho, z rozsudku SDEU ze dne 20. října 2011 (C-369/09, Interedil SRL) vyplývá, že vnitrostátní soud, jenž využil možnosti, kterou mu přiznává čl. 267 druhý pododstavec SFEU, je pro účely vyřešení sporu v původním řízení vázán výkladem dotčených ustanovení poskytnutým Soudním dvorem a musí případně nepoužít posouzení soudu vyššího stupně, pokud má s ohledem na tento výklad za to, že tato posouzení nejsou v souladu s unijním právem.

V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle čl. 4a odst. 1 1 [Ley Orgánica del Poder Judicial (zákon o soudní moci, dále jen „LOPJ“)] „*soudci a soudy uplatňují právo Evropské unie v souladu s judikaturou Soudního dvora*“.

[omissis] [úvahy týkající se vnitrostátních právních předpisů]

ZADRUHÉ. Tento soud je příslušný rozhodovat o otázkách mezinárodní příslušnosti a, v případě uznání této příslušnosti, o otázkách místní příslušnosti, které mu předloží účastníci řízení.

Podle článku 21 LOPJ: „Španělské občanskoprávní soudy projednávají nároky vzniklé na území Španělska v souladu s ustanoveními mezinárodních smluv a úmluv, jejichž smluvní stranou je Španělsko, předpisů Evropské unie a španělských zákonů“. Podle článku 22d LOPJ: „Nebyla-li výslovně či konkludentně sjednána příslušnost a i když nemá žalovaný bydliště ve Španělsku, jsou španělské soudy příslušné rovněž: b) ve věcech mimosmluvních závazků, došlo-li ke škodné události na území Španělska“.

Unijní předpis, který má přednost a je ve Španělsku přímo použitelný, o jehož výkladu panují pochybnosti (čl. 7 odst. 2 nařízení (EU) 1215/2012), je přímo použitelný v tomto řízení pro rozhodnutí o námitce nepřislušnosti.

Vzhledem k výše uvedenému

VÝROK

Soudnímu dvoru Evropské unie se v rámci článku 267 SFEU předkládá následující předběžná otázka:

Musí být čl. 7 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, který stanoví, že osoba, která má bydliště v některém členském státě, může být v jiném členském státě žalována: „[...] ve věcech týkajících se deliktů nebo kvazideliktů u soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události“, vykládán v tom smyslu, že stanoví pouze mezinárodní příslušnost soudů členského státu, v němž se uvedené místo nachází, takže pro určení místně příslušného vnitrostátního soudu v rámci tohoto státu je odkazováno na vnitrostátní procesní normy, nebo musí být vykládán jako smíšená norma, která určuje přímo jak mezinárodní příslušnost, tak vnitrostátní místní příslušnost, bez nutnosti použít vnitrostátní právní úpravu?

[omissis] [procesní náležitosti]